

LSHDB

SynHør-bladet

19. årgang

Nr 2 - 2010

Portrett

Side 4

**LSHDB
på Facebook**

Side 11

**Døvblinde er
mine helter**

Side 14

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

SynHør-bladet 2 - 2010

LSHDBs postadresse:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

Besøkadresse:

Skippergata 33, Oslo. Kontoret
ligger i 5. etasje.

Kontofullmektig: Karin Andvig
Kontoret er åpent onsdager
(annenhver), torsdager og freda-
ger.

Telefon: 22 41 34 24
Mobiltelefon 96 94 93 57
E-post: kontor@lshdb.no

Redaktør: Birgit Hagerupsen
E-post: bibbih@online.no

Trykk: Rycon AS
Opplag: 330

Frist for innlevering av stoff og
bilder til SynHør-bladet i 2010:

Nr 3: 15. mai
Nr 4: 15. juli
Nr 5: 15. september
Nr 6: 15. november

Innhold

Side 3 - Styrets hjørne
Side 4 - Portrettet av Bedir Yiyit
Side 6 - Jubileumskonferanse
Side 7 - Informasjons-DVD på
tegnspråk
Side 8 - NM i sjakk for synshem-
mede
Side 8 - LDO og klagesaker
Side 10 - LSHDB Telemark
Side 11 - LSHDB på Facebook
Side 12 - LSHDBs hjemmeside
Side 13 - Signo og døvblindhet
Side 14 - Døvblinde er mine hel-
ter
Side 15 - Startskudd for Døvblin-
des år i Signo
Side 18 - Hotellstjerner for til-
gjengelighet
Side 19: Støtteannonser

SynHør-bladet

Informasjons- og medlemsblad fra Landsforbundet for kombinert Syns-
og Hørselshemmede/Døvblinde (LSHDB)

Styrets hjørne

Kjære medlemmer og lesere!

Så er det min tur å overta stafettpinnen og skrive et innlegg i «Styrets hjørne»! Januar og februar har, som vanlig, vært ekstra travle måneder for styret og vår kjære Karin på kontoret; med utarbeiding av regnskap, rapporter, årsberetning, søknader og budsjetter. Deretter var det å fastsette egenandel og lage invitasjon til sommertreffet. Dere har nå mottatt disse invitasjonene, og styret håper at mange melder seg på! Vi tror det skal bli både et trivelig, spennende og innholdsrikt stevne på Beitostølen. Se forøvrig mer informasjon om dette i bladet.

På LSHDBs hjemmesider er det opprettet et brukerforum der ulike dagsaktuelle tema blir debattert. Det er ikke så mange som har registrert seg som brukere ennå, men vi håper dere som har internett, griper anledningen og tar tastaturet fatt og kommer med innspill, synspunkter, hjertesukk, ros og ris! For dere som ikke har denne tilgangen, er det bare å ringe til noen av oss i styret eller kontoret. Og for riktig å henge med i tiden, har LSHDB også opprettet en Facebook-side, se egen artikkel om dette.

Et tema som tas opp på brukerforumet, er den pågående omorganiseringsprosessen av kompetansesystemet for døvblinde, den 3. i rekken på ca 10 år. I løpet av året skal det lages en innstilling som legges ut på høring, 2011 skal brukes som et omstillingsår for de berørte parter, og ny organisering trer i kraft 1. januar 2012.

Grunnen til denne omorganiseringen er at det i fremtiden vil bli overført mindre penger til døvblindesystemet for å gi kompetansetilbud til andre grupper med små og sjeldne funksjonshemminger.

I denne prosessen er LSHDB opptatt av at tjenestetilbudet ikke skal svekkes, at mest mulig av midlene brukes til tjenester, få et enkelt og oversiktlig system, og - så langt det er mulig - hindre at fagkompetansen spres. Vi vil helt sikkert komme tilbake til dette temaet i senere Synhør-numre.

Og så har vi tolkesituasjonen. Vi kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde er helt avhengige av å ha god tilgang til tolk/ledsagere for å kunne leve gode, aktive og samfunnsinkluderte liv. I forslaget til inneværende statsbudsjett som ble lagt fram i oktober 2009, var finansiering av all tolkehjelp, også den som utføres av frilanstolkene, flyttet fra stønadsbudsjettet til driftsbudsjettet. I verste fall ville det ha resultert i avslag på tolk i slutten av året pga manglende penger, samt at frilanstolker ville måtte se seg om etter annen jobb.

Heldigvis fikk vi stoppet dette, for denne gang. Med «vi» menes Hørselshemmedes Landsforbund (HLF), Norges Døveforbund (NDF), FNDB og LSHDB. Styret er svært glad for at vi har fått etablert et godt samarbeid om felles saker, og det at organisasjonene står samlet, gjør oss betydelig sterkere overfor de bevilgende myndigheter. Selv om vi fikk stoppet dette

denne gang, tyder signaler på at siste ordet nok ikke er sagt, så det gjelder å være på vakt og kjempe for å beholde våre rettigheter.

I skrivende stund er det bare noen få dager til Palmesøndag. Her i Trondheim er det strålende sol, rene drømmepåskeværet! Når dere får bladet, er påsken overstått og jeg håper dere hadde en fin påske, enten den ble tilbrakt hjemme, ved sjøen eller på fjellet! Etter planen blir bladet sendt ut mens flere av dere deltar på Ridderrennet, og jeg håper dere får en flott uke med sol og fint skiføre! Neste år blir kanskje jeg også med, jeg savner skigåingen!

Ønsker dere en riktig fin vår!
Jeg synes våren er den fineste årstiden med trær og mark som grønnes, vårbloster som krokus, leirfivel og hvitveis som lager fargeklatter i det grønne, lange, lyse kvelder og med hele sommeren «ubrukt» foran seg!

For styret i LSHDB
Kari Kristine Engan
Nestleder

Portrett

*Intervju med Bedir Yiyit
av Hege Dahlen*

Kan du fortelle litt om deg selv?
Jeg er 36 år gammel og opprinnelig fra Tyrkia, men har nå bodd her i Norge i 10 år. Min familie bor ikke langt fra byen Antakya som ligger omtrent to timers kjøring nord for grensen mot Libanon. Jeg har Ushers syn-

drom type 2 hvilket innebærer at jeg er syns- og hørselshemmet. Etter at jeg kom til Norge lærte jeg meg norsk og jobbet samtidig som kokk på en restaurant i Moss i flere år.

Under opplæringskursene på Eikholt senter for døvblinde, kom jeg i kontakt med mange likesinnede fra hele Norge og meldte meg så inn i LSHDB.

Når synet ble dårligere, valgte jeg å ta utdanning som massør for å kunne fortsette i arbeidslivet. I dag jobber jeg 100% som muskelterapeut og har påbegynt i videre studier i grunnmedisin ved siden av.

For mange år siden meldte jeg meg inn i flere foreninger og deltar nå aktivt i foreningslivet, både som vanlig medlem og som styremedlem. Jeg var i sin tid initiativaker til å få opprettet en egen innvandrerguppe i regi av Norges Blindforbund. Denne gruppen har vokst, og mange innvandrere som før ikke hadde noe tilbud, er i dag aktivt engasjert gjennom innvandrerguppen. Jeg ble den første innvandrer som ble valgt til styremedlem i Norges blindforbund, Østfold Fylkeslag.

Hvorfor ble du interessert i sport?
I mine yngre dager hadde jeg fysisk krevende arbeid som sveiser, rørlegger, byggarbeider og jordbruksarbeider. Jeg var vant med hardt, fysisk kroppsarbeid fra jeg var ganske liten og hadde derfor en kropp som ikke var vanskelig å trene opp. Språkopp-læring og kokkearbeidet var mye mindre fysisk krevende enn det jeg var vant med. For å komme i gang med mer fysisk aktivitet, tok jeg kontakt med et lokalt idrettslag.

Min idrettskarriere startet da jeg ble medlem av Moss Handikapidrettslag for en del år siden. De arrangerte aktiviteter som teppecurling, boccia og svømming. Jeg forsøkte alle tre idrettene, men drev mest med curling og svømming. Under et stevne i Moss, ble jeg norgesmester i teppecurling. Jeg meldte meg også inn i NBFu og der var det noen som spilte goalball. En periode var jeg med på litt trening og noen kamper, og under et stevne i Ås ble vi norgesmestere.

Hvem har inspirert deg til å drive med idrett?

Gjennom opphold på Eikholt og medlemskap i LSHDB ble jeg kjent med Harald Vik. Harald fortalte meg om alle sine bragder og hvordan han fikk gjennomført sine sportslige aktiviteter både her hjemme og i utlandet. Hans beretning inspirerte meg veldig. Jeg tenkte at hvis han klarer disse aktivitetene, så kan vel jeg også klare det. Han hadde jo et enda større handikap enn meg, og i tillegg var han mye eldre.

Hvorfor ble det sykling, løping og ski?
Sykling

Under et opphold på Hurdalsenteret fikk jeg prøve tandemsykling. Senere fikk jeg kontakt med Sarpsborg og Moss Cykleklubb som kunne stille med piolt. Sykkelkarrieren startet da jeg syklet Ridderrittet i Son i 2004 og vant mitt første sykkeløp. Da bestemte jeg meg for at jeg skulle klare å gjennomføre den store styrkeprøven, nemlig å sykle fra Trondheim til Oslo. Jeg deltok også i mange sykkelritt etter hvert, f.eks Vestfold Rundt, Femsjøen Rundt, Grenserittet, Birkebeinerrittet, Lillehammer-Oslo og Mjøsa Rundt. To

ganger har jeg vært på sykkeltreningsleir på Mallroca. I tillegg har min pilot Alf Wilhelmsen og jeg syklet fra Nordkapp til Lindesnes.

Løping

Harald Vik fortalte meg om han hadde deltatt i New York Maraton. Det hørtet veldig spennende ut, og noe jeg aldri før hadde vært med på. Han inspirerte meg til å trene løping slik at jeg kunne forsøke å gjennomføre et maratonløp. Jeg trente og trente, og en høstdag 2006 reiste vi et følge med blant annet Harald og meg til New York for å delta i det verdenskjente maratonløpet. Høsten 2009 løp jeg mye raskere enn i 2008, og det var også målet mitt. Heldigvis klarte jeg å gjennomføre løpet, og opplevelsen har gitt mersmak. Nå har jeg deltatt i løp i Oslo, Wien og Istanbul også. I dag er jeg leder i Achilles Norge og prøver å få flere funksjonshemmede til å delta på løping.

Skigåing

Jeg hadde aldri gått på ski før jeg kom til Norge. Det lærte jeg ved å gå mange runder på et lite jorde utenfor huset der jeg bodde. Etter hvert ble teknikken bedre, og jeg meldte meg på Ridderuken på Beitostølen. Der var jeg så heldig å få Ine Wigernes som teknikkinstruktør. Hun har vært på det norske skilandslaget og var en profesjonell skiløper. Det første Ridderrennet ga mersmak, og hvert år reiser jeg til Ridderuken for å delta på aktivitetene og selve rennet. Der møter jeg mange kjente, og vi har mange hyggelige stunder. Å gå på ski er en stor opplevelse, og skikarrieren har tatt fart de siste årene. Jeg har nå gått Vasaløppet i Sverige (9 mil), Marcialonga i Italia (7 mil) og

Birkebeinerrennet.

Hva betydde det for deg å få Christian Fredrik-prisen i Moss?

Denne prisen går til lag, foreninger eller enkeltpersoner som bidrar til et godt miljø i mosseregionen. Hvem som vil stikke av med prisen blir avgjort ved avstemning. Moss Avis hadde listet opp ti kandidater som var plukket ut på forhånd. Ved hjelp av sms kunne publikum stemme på en av kandidatene.

Jeg visste ikke en gang at jeg var en av dem som var satt opp på listen da det hele startet, men så fikk jeg vite hvordan avstemning skulle foregå og sendte denne informasjonen videre til venner og kjente med håp om at noen skulle stemme på meg. Da sms-stemmene ble talt opp, hadde jeg fått flest stemmer. D

ette var en meget stor overraskelse for meg, og jeg opplevde det som en stor ære å få denne prisen. Jeg må derfor få takke alle som har stemt på meg. i min takketale ved prisutdelingen fikk jeg anledning til å uttrykke min takknemlighet overfor alle dem som har hjulpet meg til å komme tid hvor jeg er nå.

All denne idretten som jeg driver med har gitt meg mye livsglede, god helse og styrke til å jobbe som muskelterapeut. Idretten gir også store muligheter for et aktivt, sosialt liv fylt med store og små begivenheter.

Heldigvis er det nå flere syns- og hørselshemmede som satser mer aktivt, f. eks gjennom Team RP, som består av en gruppe i Retinitis Pigmentosaforeningen som reiser sammen til id-

rettsarrangementer både i Norge og utlandet. At jeg lykkes med så mye, gir meg mer inspirasjon til å jobbe videre med å få flere funksjonshemmede til å delta i sportslige aktiviteter.

Hege Dahlen: Jeg har mange med meg når jeg sier at du, Bedir, virkelig er en stor inspirasjonskilde for oss andre til å komme i gang med fysisk aktivitet.

Bedir Yiyit med Christian Fredrik - Prisen

Jubileumskonferanse på Eikholt

Jubileumskonferanse
– Eikholt 30 år!

Med utgangspunkt i Eikholt's tre grunnverdier Trygg – Kompetent – Skapende har vi mange spennende forelesere til vår jubileumskonferanse.

Datoer for konferansen: 24. – 25. august 2010.

Birgit Hagerupsen, Geir Jensen og Arne Berntsen har tatt utfordringen å holde hvert sitt innlegg i forhold til hver av Eikholt's grunnverdier.

Sidsel Høye Haugan gir oss filosofisk

påfyll.

Femke Krüger fra Nederland bruker metaforen linedanser som bilde på hvordan det er å leve som døvblind. Krüger er vår hovedforeleser første dag hvor hun vil belyse forutsetninger som må være tilstede for å beherske linedanserens kunst.

Tare Teksum og Mikael Andersson skaper sine liv ved å ha fokus på mulighetene. Tare Teksum er en av elleve personer med ulike funksjonshemminger som har deltatt i ekspedisjonen «Ingen grenser» med Lars Monsen som sendes på NRK denne våren.

Mange lot seg imponere av svenske Mikael Andersson i TV-programmet «Viggo på lørdag». Født uten armer og ben velger han likevel å skape seg et fullgodt liv ved å fokusere på det han kan få til. Han deler sine erfaringer om å skape seg et liv ut fra noe som så ut til å være et vanskelig utgangspunkt.

Påmeldingsskjema finner du på www.eikholt.no

Påmeldingsfrist 01. juni 2010.

Hvis du har spørsmål, ta kontakt.

Kontaktperson er Kari Fretheim

Telefon: 32 88 90 50

Teksttelefon: 32 88 90 51

Informasjons-DVD på tegnspråk

Synet gir oss store mengder informasjon og det gir oss mulighet for å munnavlese og til å oppfange kroppsspråk. Det stilles store krav til synet ved visuell kommunikasjon, derfor er dette en svært viktig sans for tegnspråklige. «Informasjon om synet» handler om synet og dets funksjon.

Regionsenteret for døvblinde (RSDB), Universitetssykehuset Nord-Norge utarbeidet filmen som et resultat av manglende tilgang på informasjon på døves eget språk, tegnspråk. For å favne en større gruppe hørselshemmede er det i tillegg lagt på både stemme og tekst. På slutten av filmen får du vite om noen symptomer på øyesykdom og hvor du kan ta kontakt om du har spørsmål.

RSDB er en del av et kompetansesystem for personer med døvblindhet. Våre oppgaver er blant annet å gi informasjon, råd og veiledning til personer med kombinert syns- og hørselshemming og til hjelpeapparatet.

Om dere ønsker å få tilsendt flere eksemplarer av «Informasjon om synet», ta gjerne kontakt med:

Seksjonsleder Trine Seljeseth på e-post: trine.seljeseth@unn.no eller

Regionsenteret for døvblinde
Gimleveien 68

9019 Tromsø

TLF: 77 75 58 30

E-post: regionsenteretDB@unn.no

Filmens varighet: 20 minutter

Pris: gratis

NM i sjakk for synshemmede

Invitasjon til NM i sjakk for synshemmede

Norske Synshemmedes Sjakkforbund har gleden av å invitere til norgesmesterskap i sjakk for synshemmede på Hurdalsenteret i tida 13. - 16. mai 2010. Det blir felles transport fra Oslo via Gardermoen torsdag formiddag og retur etter lunsj søndag.

Egenandel blir i år kr. 1.250,- per person for hele oppholdet. Enkeltrom til kr. 165,- ekstra per døgn, kan skaffes så langt plassen tillater det. Rimelige reiseutgifter kan refunderes mot kvittering.

Mesterskapet spilles over fem runder. Vi forsøker å plassere deltakerne i grupper der alle har noenlunde lik spillestyrke.

Påmeldingsfrist er 15. april. Alle påmeldte vil få tilsendt program og øvrige dokumenter som trengs til arrangementet etter påmeldingsfristens utløp. Disse vil bli sendt ut i elektronisk form. Ønsker du dokumentene i annen skriftform, må du si fra om det ved påmeldinga.

For å lette arbeidet til premienemnda under arrangementet oppfordrer vi alle deltakerne om å ta med en liten ting til premiebordet.

NSSF's årsmøte holdes søndag 16. mai. De fleste sakspapirer til møtet blir gjort kjent i NSSFs medlemsblad nr 2, 2010. Har du saker som du ønsker behandlet på møtet, må disse sendes til NSSF innen 15. april.

Mesterskapet er for alle uansett spillestyrke. Det praktiske rundt arrangementet står NSSF for, men det sosiale er hver enkelts ansvar.

Påmelding til og mer informasjon kan få hos: Oddvar Øyan, e-post: ooyan@broadpark.no (tlf: 47841560) eller Arild Øyan: E-post: arild.oyan@broadpark.no (Tlf.: 920.92.030).

Vel møtt til noen trivelige vårdager i Hurdal!

For NSSF
Oddvar Øyan

LDO og klagesaker

Av John Arne Torstensen

Som noen av SynHør bladets lesere vil huske skrev jeg en artikkel i forrige nummer om FFOs kongress i januar. Jeg vil nå si litt om hva likestillings og diskrimineringsombud Sunniva Ørstavik formidlet i sin tale til FFO kongressen. Deretter vil jeg skrive to lagesaker som har vært behandlet hos ombudet.

Sunniva Ørstavik overtok stillingen som ombud i januar 2010 etter Beate Gangås. Ørstavik er sosiolog fra Universitetet i Oslo og har i mange år arbeidet i rådet for psykisk helse. Den siste tiden som generalsekretær. Med sin bakgrunn poengterte det nye ombudet at arbeid med holdninger er viktig slik at alle grupper i samfunnet skal få like muligheter.

Hun brukte seg selv som eksempel som tidligere generalsekretær i rådet for psykisk helse hadde hun tidligere

tenkt som folk flest i forhold til blinde mennesker, «det er vanskelig for blinde å bruke data». Denne holdningen måtte hun endre etter at hun fikk ny kunnskap i forbindelse med jobben som nytt ombud. Dette viser at kunnskap er viktig for å endre holdninger. Men det er ikke nok det må også være vilje hos den enkelte selv til å endre holdninger. Alle mennesker har ulike former for fordommer mot det som er nytt og ukjent. Funksjonshemmede kan ha like mange fordommer mot f.eks innvandrere som andre har mot f.eks funksjonshemmede.

Likestillings og diskrimineringsloven (heretter kaller jeg loven DTL) har virket i ca 1 år og 3 måneder fra 1 januar 2009, På denne tiden har ombudet fått en sterk økning i antall klagesaker. I saker om nedsatt funksjonsevne handler de fleste sakene om fysisk tilgjengelighet til bygninger og lignende. I mange av disse klagesakene har klager fått medhold og eiere av f.eks en butikk blir pålagt å f.eks fjerne trappetrinn eller sette inn rampe for at rullestolbrukere skal få tilgang til butikken. I en del andre saker er det ikke så lett å få medhold hos ombudet hvis det f.eks gjelder tjenester som f.eks taxi.

Det er viktig å poengtere at foreløpig er det få saker som er avgjort og loven har virket i for kort tid til at en kan trekke konklusjoner. Men noen saker viser stor avstand mellom juss og den folkelige oppfatning av en sak. Når en klagesak er avgjort finnes sakene offentlig tilgjengelig i anonymisert utgave på ombudets nettsider.

En klagesak som nylig ble avgjort ga ombudet en blind person med førerhund medhold i at vedkommende ble indirekte diskriminert av Asker og Bærum Taxi. Reglene sier klart at førerhunder skal tas med i taxi dette gjelder også taxi for allergikere. Her presiserer ombudet at førerhunder som tas med i taxi beregnet for allergikere kan komme i konflikt med hensynet til allergikere. Klager fikk medhold fordi taxiselskapet ikke hadde en saklig begrunnelse for at personen ble nektet transport og at taxiselskapet ikke gjorde noe for å løse situasjonen ved f.eks å skaffe en annen taxi.

Når en skal forstå ombudets vurderinger i en sak er det viktig å være klar over at i juridisk praksis er det strenge krav til hvordan man definerer f.eks forskjellen på direkte og indirekte diskriminering. Forarbeidene til DTL sier: «indirekte diskriminering kjennetegnes ved at det tilsynelatende ikke er noe (formelt) galt som har funnet sted... praksisen er formelt sett nøytral, men får i praksis den virkning for personer med nedsatt funksjonsevne at de stilles dårligere enn andre. Dette kan for eksempel være en blind person med førerhund utestenges fra et posthus eller andre offentlige tilbud fordi hunder er forbudt i lokalene. Dette vil stille personer som er avhengige av førerhund dårligere sammenlignet med andre som ikke trenger førerhund», jf. ot.prp. nr 44 (2007-2008) s. 252.»

Ombudet har ved flere anledninger påpekt at desto bedre du kan dokumentere en sak desto større er sjansen for å få medhold, det er ikke

tilstrekkelig at en føler seg urettferdig behandlet.

En annen klagesak som omhandlet førerhund og taxi illustrerer viktigheten av dokumentasjon. En blind person med førerhund ble nektet transport ved en holdeplass av sjåføren i den første taxien tilhørende Oslo taxi. I diskusjonen som oppsto ble det av sjåføren uttalt «personen var straffet av Gud fordi vedkommende var blind». Partene i saken er ikke enige om hva som skjedde eller ble sagt i diskusjonen. Slik at når ombudet skulle behandle saken sto det påstand mot påstand. Dette medførte at ombudet konkluderte med at det ikke hadde skjedd diskriminering fordi dette ikke kunne dokumenteres. Det er flere forhold i denne saken som gir grunn til refleksjoner.

Et eksempel er i forhold til trakassering på grunn av kjønn så er det tilstrekkelig at det skjer en gang. Men skal trakassering ha skjedd i juridisk forstand ovenfor personer med nedsett funksjonsevne må trakasseringen skje gjentatte ganger over tid. Denne ulikheten i lover har også ombudet påpekt ovenfor politikerne. Det fremgår også av ombudets utredning av saken at klager hadde med seg en personlig assistent som var vitne til diskusjonen med taxisjåføren.

Ombudet påpeker at hadde klager valgt å bruke sin personlige assistent som vitne i saken hadde det vært større sjanse for medhold i saken.

Etter min mening er det forståelig at ombudet stiller krav til dokumentasjon men det reiser en del problem-

stillinger i forhold til døvblinde og bruk av tolk. Er tolkens taushetsplikt absolutt? Selv om tolken skulle gi en upartisk beskrivelse av hendelsesforløpet som vitne kan det brukes som dokumentasjon i en klagesak til ombudet?? Jeg har ikke svar på disse spørsmål og oppfordrer våre lesere til å delta i debatten på LSHDBs forum på internett.

LSHDB Telemark

Protokoll fra 6. ordinære årsmøte 13. februar 2010 i LSHDB Telemark
Årsmøtet ble holdt i Telemark Døveforening lokaler og varte fra kl 15.45 - 16.20.

Leder Marie Drægni hadde meldt sykdomsforfall. Årsmøtet valgte Odd Paulsen til å lede møtet og han ønsket de fremmøte velkommen.

1. Fastsettelse av antall stemmeberettigede
3 medlemmer med stemmerett. Det var uklart om familiemedlemmene har stemmerett. Det har de ikke siden de betaler kontingent som støtte medlem.
Vedtak: 3 medlemmer har stemmerett på årsmøtet.
2. Godkjenning innkalling til årsmøtet
Vedtak: Innkallingen ble godkjent.
3. Godkjenning av sakliste
Vedtak: Sakslisten ble godkjent.
4. Valg av protokollunderskrivere og referent
Vedtak: Lillian Hartvedt underskriver prtokollen sammen med referent Bjørn E. Hammerlund.
5. Styrets årsberetning og regnskap

3: Styret i perioden. I siste avsnitt var det et ord for mye. Ordet ikke fjernes. Rett linje blir: Det har vært avholdt 1 styremøte (18. des).

5: Medlemsoversikt: I kolonnen for 2008 status ved årets slutt var den summeringsfeil. Rett skal være 18 (ikke 16).

Vedtak: Beretning og regnskap ble godkjent.

6. Saker fra medlemmene

Det forelå ingen saker til dette årsmøtet.

7. Valg av leder og eventuelt 1 eller 2 styremedlemmer

Leder: Odd Paulsen (ny)

Styremedlemmer: Per Jonassen (gjenvolgt)

Bjørn Egil Hammerlund (gjenvolgt)

8. Valg av varamedlem for distriktskontakten

Per Jonassen ble valgt som varamedlem for distriktskontakten.

9. Revisor

Revisor: Einar Hartveit

Porsgrunn 18.02.2010

Bjørn Egil Hammerlund, referent
Lillian Hartvedt, protokollunderskriver

LSHDB på Facebook

Av John Arne Torstensen

Har du hørt om Facebook? Facebook er et sosialt medium på internett. Eksempler på andre sosiale medier er Twitter, Origo og Nettby.

I denne artikkelen fokuserer jeg på hvilke muligheter Facebook kan gi deg til å holde sosial kontakt med venner. For å kunne bruke www.facebook.no oppretter du en personlig profil med ditt fulle navn. Gir en beskrivelse av deg selv, interesser og hvilke grupper du ønsker å tilhøre. Du kan søke for å finne familie, slekt og venner og andre som du kommer i kontakt med som også er på Facebook.

Rent praktisk trykker en på en knapp som sender en venneforespørsel til den du ønsker kontakt med og vedkommende må bekrefte at en kjenner deg. De fleste bruker Facebook til å holde hverandre oppdatert med saker av personlig karakter og kommentere nyheter og andre daglige hendelser en ønsker å dele med andre.

På Facebook er det opprettet mange grupper for ulike interesser og hvem som helst kan bli medlem av en gruppe. Hvis en ikke finner det en er interessert i kan en selv opprette sin egen gruppe.

Eksempler på grupper er fanklubber, politiske grupper, aksjonsgrupper og skolegrupper, Grupper for institusjoner eller merkevarer eller geografiske steder. En type grupper som er svært populært er spontane aksjonsgrupper

med et klart mål f.eks «Ikke legg med tolkestudiet ved UIO». En kan skrive på sin profil en oppfordring til venner på Facebook om å bli medlem av grupper en selv er medlem av. På denne måten kan grupper oppnå mange medlemmer for å vise engasjement som utøver press for å nå gruppens mål.

«Tare Teksums fanklubb» har pr dags dato 1687 facebook medlemmer.

LSHDBs styre valgte den 19 februar 2010 og opprette en Facebook gruppe for LSHDB. Tanken er å markedsføre LSHDB og bygge nettverk av personer som støtter LSHDBs arbeid. Pr dags dato har LSHDBs gruppe 205 brukere. Facebook har vært i rask utvikling fra å være en nettside for spesielt interesserte til i dag å være en global nettside som er en viktig del av mange folks hverdag.

Facebook egner seg til å sende hilser, beskjeder, ytre meninger, gjøre avtaler med mange samtidig og danne interessegrupper. Facebook er nyttig supplement til bruk av epost og tekstmeldinger.

LSHDBs hjemmeside

LSHDBs hjemmeside, www.lshdb.no er oppdatert med siste nytt og informasjon.

Birgit Hagerupsen har formelt overtatt ansvaret for oppdatering av hjemmesiden.

Jeg prøver å oppdatere hjemmesiden 1-2 ganger pr uke hvis noe nytt eller viktig info/nytt dukker opp.

Nyttige web-sider finner du under linker. Noen eksempler:

Videncenteret for døvblinde (København, Danmark), har alltid noe spennende å by på. Så klikk på jevne mellomrom på den websiden: www.dbcent.dk

Nordisk Velferdssenter presenterer en prosjektrapport om arbeid og døvblindhet. Klikk på websiden: <http://www.nordicwelfare.org/?id=119046>

Koordineringsenheten for døvblinde har egen hjemmeside: www.dovblindhet.no

LSHDBs hjemmeside har egen side for fotoalbum, der vi legger inn bilder fra sommertreffene og ulike arrangementer.

Dersom du ikke ønsker at bilder du er med i, skal publiseres, må du si fra til meg, på e-post: bibbih@online.no

Signo og døvblindhet

Kilde: Signofolk nr 1 - 2010

Døvblindes år i Signo - hva betyr det?

Vi i Signo må dele kompetansen vår med hverandre, slik at vi kan gi et enda bedre tilbud til døvblinde.

Tekst: Hilde Hegna

Signo har en lang historie når det gjelder tilbud til døvblinde, og vi ønsker å løfte fram det arbeidet som gjøres og den kompetansen Signo har på området. Derfor legger vi nå opp til et eget år hvor vi spesielt fokuserer på døvblindhet, og vi ønsker å vise bredden i tjenestetilbud og kompetanse.

I løpet av året vil vi blant annet utarbeide en oversikt over virksomhetenes tilbud til døvblinde, utviklingsarbeid på området og faglige møteplasser. Vi vil vurdere hvordan samspillet i faggruppene som arbeider med døvblinde kan styrkes, og det kommer til å bli arrangert flere samlinger i løpet av året med døvblindhet som tema.

Prosjekter som omhandler døvblindhet vil bli prioritert når det gjelder stimuleringsmidlene, og vi vil fokusere på temaet i ulike publikasjoner og på nettsidene våre. Til alt dette trenger vi innspill og bidrag fra dere.

Samspill i hele Signo

Det er et ønske om økt faglig samspill. For å sikre en best mulig utnyttelse av ressurser og fagkompetanse, bør det legges til rette for økt kompetanseflyt og større grad av samarbeid mellom virksomhetene.

Vi starter dette arbeidet med å gjøre 2010 til Døvblindes år i hele Signo. Signo sikrer landsdekkende tilbud til døve og døvblinde og gir i dag tilbud til 780 døve og rundt 180 døvblinde. Alle Signos virksomheter yter ulike tjenester til døvblinde, men i varierende omfang.

Døvblindhet innebærer stor risiko for begrensninger i forhold til kommunikasjon, informasjon og fri bevegelse. Mange personer med døvblindhet har en syns og/eller hørselsrest, men kombinasjonen av sansetap reduserer mulighetene for å utnytte den.

To typer døvblindhet
Det er vanlig å skille mellom to typer døvblindhet; medfødt og ervervet.

Når det kombinerte sansetapet er medfødt eller har oppstått før språket er etablert (talespråk eller tegnspråk), brukes betegnelsen medfødt døvblindhet. I Norge er det identifisert rundt 130 personer med medfødt døvblindhet.

Hvis det kombinerte sansetapet oppstår etter at språket er etablert, brukes betegnelsen ervervet døvblindhet. Det er identifisert rundt 420 personer med ervervet døvblindhet her i landet.

Eget kompetansesenter
Signo har et eget kompetansesenter for døvblinde. Andebu Døvblindesenter (ADb) er den eneste virksomheten i Signo som kun har døvblinde som målgruppe.

I ADbs region er det identifisert rundt

30 personer med medfødt døvblindhet og rundt 100 personer med ervervet døvblindhet. ADb har lang erfaring og bred kompetanse i forhold til begge typene døvblindhet.

ADb består av boavdelinger og et regionsenter. Boavdelingene gir tilbud til voksne personer med medfødt døvblindhet og har hele landet som inntaksområde.

Regionsenteret ved ADb er en del av Nasjonalt kompetansesystem for døvblinde. Øvrige enheter i kompetansesystemet er regionsentrene i Tromsø, Bergen og Oslo, samt Eikholt og Huseby kompetansesenter.

Regionsentrene for døvblinde yter tjenester overfor personer med medfødt og ervervet døvblindhet i sin region. Senteret ved ADb dekker Østfold, Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder. Tjenestene omfatter blant annet utredning, kartlegging, vurdering, veiledning, kurs, forelesninger og annen faglig bistand.

Ny struktur

I 2010 skal Helse Sør-Øst på oppdrag fra Helsedepartementet ha en gjennomgang av hele Nasjonalt kompetansesystem for døvblinde og vil i løpet av året legge frem forslag til ny struktur.

Det er et viktig arbeid som vårt kompetansesenter (ADb) vil bli berørt av, og deltakelse fra Signos side i denne prosessen er viktig. De fleste av våre virksomheter benytter vårt eget eller ett av de andre kompetansesentrene i det nasjonalt kompetansesystemet i sitt arbeid med døvblinde.

Døvblinde er mine helter

Kilde: Signofolk 1 - 2010

Tekst: Elisabeth Moe og Inger Marie Storaas

Inger Marie Storaas jobber på Andebu Døvblindesenter som konsulent på regionsenteret for personer med ervervet døvblindhet.

- Jeg samarbeider med hver enkelt person alt etter hva de trenger av støtte og veiledning. Og noen ganger med vedkommendes nettverk der det er ønskelig. Arbeidsoppgavene mine blir styrt av brukernes til enhver tid uttrykte behov. Og vi skal bidra til at de oppnår best mulig funksjonsnivå og mestre hverdagen bedre. Jeg har en funksjon som brobygger i møte med det øvrige hjelpeapparatet.

- For meg er det et mysterium hvor tilpasningsdyktig mennesket er. Når man lever med en progredierende lidelse, må man tilpasse seg nye måter å håndtere hverdagen og livet på, flere ganger. Mange av dem jeg møter er engasjerte og interesserte mennesker.

De er aktive i organisasjonsarbeid. De deltar på ulike arrangementer og reiser. Noen er deltagere i sitt lokalmiljø eller er aktivt med i idretten. Jeg ser hvor mange ressurskrevende utfordringer de må gjennom i hverdagen. Det er utrolig mye de klarer å utrette på tross av hva det koster dem. Ja, de er mine helter.

Den nederlandske småbarnsmoren

Femke Krüger, på 35 år, har USHER syndrom type II. Hun bruker uttrykket «linedanser» om de evner som døvblinde er tvunget til å utvikle i hverdagen.

«Døvblindhet betyr å balansere mellom konsentrasjon og avslapning, mellom mot og frykt, mellom å prøve og å gi opp, og mellom uavhengighet og avhengighet. Ditt liv utspiller seg på en line, som er spent ut over ditt hverdagsliv» (Femke Krüger, NYT Videnscentret for døvblevne, nr 4 - 2009)(fritt oversatt fra dansk, red.)

- Vi glemmer hvor mye informasjon vi får av syn og hørsel i kommunikasjon. Og hvordan stemmeleie og kroppspråket gir oss tilleggsinformasjon. Det kan være lett å glemme at døvblinde er syns- og hørselshemmede. Og at de må få tid til å høre/oppfatte det som blir sagt og få tid til å tenke gjennom det de har hørt før de kan respondere.

- Vi har også lett for å glemme hvor mye vi bruker syn og hørsel til, foruten å kommunisere og å finne veien. Det er noe jeg har tenkt mye på etter jeg begynte i denne jobben. Jeg opplever at hørsel og syn gir meg mye støtte i det å huske, stimulerer kreativiteten min. Det gir input for assosiering, tankespinn, fantasi og til nye tanker.

- Jeg får møte mange mennesker og føler meg privilegert som får den tillit at de deler sine historier med meg. Det gir meg også påminnelse om verdien av å ha alle sander, noe jeg er usigelig takknemlig for.

Startskudd for Døvblindes år i Signo

*Kilde: Signofolk nr 1 - 2010
Tekst: Hilde Hegna*

Startskuddet for Døvblindes år gikk i Drammen 19. januar. Da arrangerte hovedkontoret i samarbeid med Andebu Døvblindesenter (Adb) en intern fagsamling med døvblindhet som tema.

Det var stor oppslutning om samlingen, og alle Signos virksomheter var representert. Interessen var faktisk så stor at vi dessverre måtte si nei til flere som ønsket å delta, men det kommer flere muligheter i 2010.

Dagen ble åpnet av generalsekretær Inger Helene Venås. Hun bygget sitt innlegg rundt Signos virksomhetside: Signo sikrer tilbud til døvblinde og døve som ønsker det på deres premisser og ut fra en diakonal basis. Med den som utgangspunkt presenterte hun tanker og spørsmål omkring døvblindhet i Signo. Hun løftet fram det verdifulle arbeidet som gjøres i hele Signo og poengterte at den samlede kompetansen på døvblindhet er stor. Vi tenker ikke nødvendigvis likt og blir ikke alltid enige om svarene, men vi har mye å hente hos hverandre og økt samspill.

Historie

Under overskriften Døvblindhet - i fortid, nåtid og fremtid ga senterleder ved Adb Knut Johansen oss et innblikk i historikk omkring døvblindhet. Han beveget seg både internasjonalt og nasjonalt da han tegnet bilder fra

tidsrommet rundt 1800 og frem til i dag. Vi stoppet ved forbilder som Laura Bridgman & Samuel Gridley Howe, Ragnhild Kåta & Elias Hofgaard og Helen Keller & Annie Sullivan - mennesker som sprenget grensene for det man trodde var mulig. Det gjorde inntrykk å se de to sistnevnte sammen i et filmklipp fra 1930 og høre Helen Kellers ord "The most important day I remember in all my life is the one on which my teacher, Anne Mansfield Sullivan, came to me".

Knut ga oss en oversikt over Signos arbeid i forhold til døvblinde, over gruppens skiftende status og endringer i tenking og tilnærming. Der man før betraktet ansatte som personer som skulle overføre læring av ferdigheter, fokuserer man nå på de relasjonelle aspektene ved å være "en (mer) kompetent partner". Det er det som skjer oss i mellom som danner grunnlaget for utvikling. Knut vektla døvblindes avhengighet av sine omgivelser, spesielt av sine nære samspillspartnere.

Han illustrerte dette ved to filmklipp som med all tydelighet viser at verden stopper når partnerne ikke lenger er tilgjengelige. Når det gjelder fremtiden, blir det uttrykt bekymring for gruppen eldre med ervervet døvblindhet. Målgruppen til Nasjonalt kompetansesystem for døvblinde omfatter ikke personer som av aldersmessige årsaker utvikler døvblindhet. Internasjonalt ser man imidlertid et økt fokus på denne gruppen.

Refleksjon er grunnleggende
Rikke Jacobsen, avdelingsleder ved
ADBs konsultative avdeling, sto for

innlegget Et helt liv - konsekvenser for tenkingen omkring døvblindhet. Hun fokuserte på behovet for individuell tilpasning og tilrettelegging og på relasjonens betydning for utvikling. Rikke løftet frem følgende spørsmål til diskusjon og refleksjon:

- Hva er det vi tilbyr og hvorfor og hvem vil jeg være i møte med?

- Hvilket menneskesyn og behandlingsidéologi er bærende for det jeg er en del av og som jeg representerer selv?

Praktiske øvelser

Som en del av økten inngikk praktiske øvelser. For en kort stund fikk deltakerne vekselvis gjøre noen erfaringer med det å ha en kombinert syns- og hørselshemming og det å fungere som ledsager.

Syv av de ansatte ved ADBs botilbud til voksne med medfødt døvblindhet ga oss innblikk i sin hverdag under overskriften Medfødt døvblindhet - hverdagsbilder og erfaringer. Innlegget hadde form av utvalgte filmklipp med tilhørende kommentarer. Relasjonens betydning, spesielt den nære relasjonens betydning, ble løftet frem. Som Anita Thomas uttrykte det: "Ting som virkelig betyr noe, eller ting den døvblinde vil utforske eller skaffe seg informasjon om, blir gjort sammen med den trygge partneren - der hvor relasjonen er etablert".

Det ble fokusert på viktigheten av å møte den andre der den andre er og å være tilgjengelig både fysisk og mentalt. Trygghet, interesse, inntoning, tempo, å oppfatte ulike signaler og å svare på det vi ser ved å gjenta og be-

krefte ble vektlagt. ”Det er ikke hvilken aktivitet vi gjør som er det essensielle, men på hvilken måte jeg evner å dele opplevelsen. Jeg må overbevise om at jeg er en person som hun/han kan oppleve verden sammen med”. Sa Anette Bolkesjø Brandt.

Personlig beretning

Vi fikk også et møte med de to lederne i organisasjonene Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde (LSHDB) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB). De delte sjenerøst med oss av sine erfaringer under overskriften Å leve med ervervet døvblindhet - personlige beretninger. Både Åshild Johansen (LSHDB) og Geir Jensen (FNDB) beskrev aktive og godt tilrettelagte liv, men også utfordringer knyttet til det å leve med døvblindhet.

Døvblindhet krever konstant oppmerksomhet og konsentrasjon og stiller store krav til tilpasningsevne, både hos den enkelte og hos omgivelsene. Som Åshild uttrykte det: ”Ingen vet hvor mye jeg ser og hører, og ingen vet hvor mye jeg strever for å gå mine famlende skritt”. Åshild hadde også et godt tips å ta med seg: ”Jeg går i Konnerudsmarka alene - ikke snakk om at jeg vil ha med meg en ledsager. Der lærer jeg meg å balansere og å være modig. Der henger jeg også fra meg problemene mine i trærne. Når jeg går hjem vurderer jeg hvilke problemer som jeg skal la henge igjen i trærne og hvilke jeg bør ta med meg videre”.

Flere arrangementer i 2010

Den siste delen av fagsamlingen ble det planlagte aktiviteter og tiltak i Døvblindes år presentert. Under titte-

len ”Døvblindes år” -nettverk, møteplasser og konferanser”. Informerte Knut Johansen (Adb) og Hilde Hegna (hovedkontoret) også om aktuelle nettsider og konferanser. Følgende konferanser er verdt å merke seg:

1. The magic of dialogue 22. - 25.06, Paris - Deafblind Communication Network (DbICN)
2. Building bridges connecting people 29.09 - 03.10 Ålborg - 8 th Conference of the Acquired Deafblindness Network
3. Touch you - touch me, 06. - 08.05, Helsinki - første internasjonale seminar om sosial - haptisk kommunikasjon.

Dato for neste fagsamling i Signo-regi er 20. mai. Program kommer, men hold av dagen allerede nå.

Gå inn på www.signo.no og finn lenker til online nettressurser knyttet til døvblindhet samt til presentasjoner som ble brukt i forbindelse med startskudd for Døvblindes år den 19. januar.

2010 - DØVBLINDES ÅR I SIGNO

Hotellstjerner for tilgjengelighet

Kilde: www.blindeforbundet.no

Norges Blindeforbund ber næringsminister Trond Giske om å legge tilgjengelighet for funksjonshemmede inn i kriteriene for stjerne-rangering av hoteller i Norge.

- Slik forslaget fra Nærings- og handelsdepartementet er, risikerer vi at rullestolbrukere ikke kommer inn i et femstjerners hotell eller synshemmede skader seg i umerkede trapper eller glassflater, sier forbundsleder Atle Lunde.

Da statsråd Giske presenterte nyheten, ble det av avisene referert til ulike kriterier som skal være med på å klassifisere norske hoteller. Blant annet skal stjerner gis ut fra rom- og hotellfasiliteter, tilleggskriterier som kurs- og konferansefasiliteter og gjestenes bedømmelse. Rangeringene av stjernene er fra en-stjerners hotell som er enkel overnatting med bad og WC på gangen, til femstjerners luksus med romservice og suiter. I forslaget, slik det har framkommet til nå, er kravet om universell utforming og tilgjengelighet, ikke et av kriteriene for tildeling av stjerner.

- Norges Blindeforbund foreslår at hoteller som ikke oppfyller krav om universell utforming, automatisk mister en stjerne. I vårt forslag vil da et firestjerners hotell av høy standard med suiter og egne restauranter, men der det mangler rullestolrampe, handikaprom, taktil merking av heispaneler og lignende, bare kan oppnå tre stjer-

ner. Altså at hotellet "mister" en klasse, hvis hotellet ikke er tilgjengelig, sier Lunde.

Til tross for ny Plan- og bygningslov, er det dessverre fortsatt mange år før gamle bygg vil være tilgjengelig for funksjonshemmede.

- Trond Giske har nå mulighet til å ta en "stjernevei" for å tvinge hotellnæringen til å tanke tilgjengelighet. Ofte er det viljen, vel så mye som pengene, som avgjør, sier Atle Lunde.

 Karmøy kommune Skole og Kulturetaten Stateråd Vinjog 25 4291 KOPERVIK Tlf. 52 85 75 00	Linna Herrefrisør P. A. Haucheg 6 3770 KRAGERØ Tlf. 906 61 808	 Steffensrud 2846 BØVERBRU Tlf. 61 19 91 00	 ST. CLAVS HOSPITAL Lungeavdelingen Olav Kyrregt 17 7006 TRONDHEIM Tlf. 06 800	Tvedestrand Bilverksted Fjærkleivane 55 4900 TVEDESTRAND Tlf. 37 16 23 36	Vindenes Bakeri og Dagligvare AS Krokodø 7 5244 FANA Tlf. 55 91 52 30
 Nøkkelbo Søntnumbygget 3140 ANDEBU Tlf. 33 43 88 00	Plast- og sveiseverksted Gunnar Hippe A/S Gammelv. 6 B 2301 MOELV Tlf. 62 35 98 50	Vestsink AS 6080 GURSKØY Tlf. 70 08 03 60	Den Norske Kirke Tunsberg Bispedømme Håkon V g 1 3116 TØNSBERG Tlf. 33 35 43 00	 Prinsens g 9, 1530 MOSS Tlf. 60 25 14 68	Troldmyr Møbelfabrikk A/S Tolle 6480 EIDSVÅG I ROMSDAL Tlf. 71 23 16 80
Arendal Dyreklinikk Centralg 12 4836 ARENDAL Tlf. 37 02 48 05	Midt Kraft Buskerud AS Nodmarken 3370 VIKERSUND Tlf. 32 78 32 78	Vaaland Dampbakeri Museg. 46 4010 STAVANGER Tlf. 51 52 17 10	Harwiss Optikk AS Mangrud Sentor 0670 OSLO Tlf. 22 26 20 39	Øystese Gullsmedforretning 5810 ØYSTESE Tlf. 58 55 55 56	Aaserud Møbler A/S Rolighetsv 9 1738 BORGENHAUGEN Tlf. 69 16 66 80
AdCo Partner AS Aslyv 15, 3107 SEM Tlf. 33 33 30 99	 HAVTRYGD Zachariasbryggen 5014 BERGEN Tlf. 55 55 74 00	Øvre Østfold Regnskapskontor AS Gulbrings 1 1825 TOMTER Tlf. 69 92 22 52	 ELOPAK 7000 TRONDHEIM	Tannlege Jon-Reidar Eikås 6771 NORDFJORDEID Tlf. 57 86 06 71	Arkitekt Brede Vardeberg Turv. 24 2381 BRUMUNDAL Tlf. 62 34 10 14
 bojo as Alversviken 12 0725 OSLO Tlf. 23 32 25 00	 BDF Belersdorf AS Tøvingev 23, 1081 OSLO Tlf. 22 90 79 50	Vegårshei Sparebank 4973 VEGÅRSHEI Tlf. 37 17 00 80	Joker Tuddal Varecenter 3807 TUDDAL Tlf. 35 02 41 05	 Herrensapparat Prinsens g. 30 7011 TRONDHEIM Tlf. 73 80 99 00	 NOR-TRAPP Bodritsv. 8 1890 RAKKESTAD Tlf. 69 22 70 10
BygdePosten Vikarsunds 3370 VIKERSUND Tlf. 32 78 34 40	Son Kro AS Storg 31, 1555 SON Tlf. 64 95 70 08	Stjørdal Taxi A/S Innherredsv. 63 B 7500 STJØRDAL Tlf. 74 83 75 00	Roar og Trond Bygg AS Kringstadmoen 10 3350 PRESTFOSS Tlf. 32 71 07 48	oticon Wergelandsv 7, 301g 0167 OSLO Tlf. 23 25 61 00	 Kristiansund kommune Rådhuset 6501 KRISTIANSUND N Tlf. 71 57 40 00
 Kvinnherad kommune Rådhuset 5470 ROSENDAL Tlf. 53 48 31 00	Stjørdal Taxi A/S Innherredsv. 63 B 7500 STJØRDAL Tlf. 74 83 75 00	 Rollag kommune 3826 ROLLAG Tlf. 31 02 30 00	ANONYM STØTTE	Autolakk A/S Arvoldskogen 41 1520 MOSS Tlf. 69 26 28 50	J L Bruvik A/S 5871 BERGEN Tlf. 55 53 51 50
Drøbak Trafikkskole Lindrupbakken 10 1440 DRØBAK Tlf. 64 93 25 12	Kiwi Norge avd. Rogaland Gamle Forus 8 4033 STAVANGER Tlf. 900 31 949	Tonstad Bakeri AS 4440 TONSTAD Tlf. 38 37 01 22	 Fjord1 Furua, 6100 VOLDA Tlf. 70 07 47 00	Friis Arkitekter AS Stasjonsvogn 7 3630 RØDBERG Tlf. 32 74 15 94	 L. ERIKSSON Nedre Storg. 3 3015 DRAMMEN Tlf. 32 83 60 21
 VIKØRSTA 6893 VIK I SOGN Tlf. 57 60 86 50	Advokatfirma Gjemund Kalsnes Storg. 50, 2870 DOKKA Tlf. 61 11 88 70	 FAGMIL Hafstadvogn 39 6800 FØRDE Tlf. 57 72 10 60	Klippoteket Jombanegata 1 D 3110 TØNSBERG Tlf. 33 31 18 12	 HLF 0609 OSLO Tlf. 22 63 99 00	
TAGARNO Synshjelpemidler www.tagarno.no	Frizzy Hårsenter Kjøpmannsg. 16 B 7900 RØRVIK Tlf. 74 30 08 57	Brækkens Elektro AS Ballstad 8373 BALLSTAD Tlf. 78 08 81 26	 Evenes kommune Helse og Sosial 8530 BOGEN I OFOTEN Tlf. 78 98 15 00	GÅ INN PÅ VÅR NYE NETTSIDERI! www.signo.no Solvaion 110, 3. etg., 1112 OSLO - Tlf. 23 16 75 50	
 VÅGÅN 6401 MOLDE Tlf. 71 24 59 90	Oslo Kongressenter Folkets Hus BA Youngsg 11, 0181 OSLO Tlf. 907 00 999	 Vågan Havnevesen KF 8301 SVOLVÆR Tlf. 78 06 79 90	Sannetun Markn AS 1112 OSLO Tlf. 23 16 75 50	 ReSound red cover hearing GN ReSound AS Tlf. 22 47 75 30 info@gnreSound.no www.gnreSound.no	
 Meridius leipack AS Svenskv 20 8626 MOIRANA Tlf. 75 13 61 00	 BFH BANK Torgat 14 6440 ELNESVÅGEN Tlf. 71 26 80 00	 forebygging.no Kunnskapsbase og interaktivt verktøy for forebyggende og helseforbedrende arbeid. Nett-funksjon utviklet gjennom et bredt samarbeid mellom lagrtilgjærlige i Norge. Forebygging.no inneholder mer enn 10.000 lagrtilgjærlige med særlig fokus på helseforebyggende arbeid.	 Conrad Svendsen Senter Solv. 117, 1170 OSLO Tlf. 23 16 75 00		

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2008 - 2010

Forbundsleder: Åshild Johansen
Nestleder: Kari Kristine Engan
Styremedlemmer: Odd Paulsen
John Arne Torstensen
John Sandell
Varamedlemmer: Harald Vik
Camilla Hansen

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)